

NEO-LİBERAL ÇOĞULCU KÜRESEL YAPILANMADA YENİ AKTÖR OLARAK KAMU DİPLOMASİSİ

Assistant Professor Dr. Uğur ÜNAL
Kyrgyzstan-Turkey Manas University, Faculty of Communication
Bişkek/Kırgızistan
unluqur09@gmail.com

Giriş

Diplomasi devletler arasında yürütülen müzakereleri gerçekleştirme sanatı olarak tanımlanmıştır.(Signitzer vd. 2006:435) Uluslararası ilişkiler ise devletlerin, uluslararası kuruluşların, diğer uluslararası aktörlerin ve halkların birbirleriyle temaslarını, karşılıklı etkileşimleri inceler.(Kürkçüoğlu 2012:3) Ancak günümüzde uluslararası ilişkiler alanında gerçekleşen değişimlerle birlikte diplomasi kavramının dış politikanın dar sınırlarından çıkarak uluslararası ilişkiler evrenine yayıldığı görülmektedir. Dolayısıyla bu durumun sonucu olarak bugün çoklu etkileşimi ifade eden kamu diplomasisi kavramı ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Kamu diplomasisi oldukça yeni bir alan olmasına rağmen insanların akıllarını ve kalplerini kazanmanın önemli bir yolu olarak gösterilmektedir. Özellikle medya ve kamuoyunun artan önemine paralel olarak Soğuk Savaş döneminde ikili güç yapısının ve nükleer silahların dünya halklarını tehdit altına aldığı bir dönemde bu özelliği belirginleşmeye başlamıştır. Bu dönemde başta büyük güçler olmak üzere birçok devlet uluslararası amaçlarına ulaşmak için dış kamuların desteğini kazanma adına kamu diplomasisi kampanyalarına yönelmişlerdir.(Gilboa 2006:55) Propaganda ya da bunun bir parçası olarak görülen kamu diplomasisi gazetecilerin gerçeğe dayanmayan mesajları iletmeleri ile anılmış, çoğu zaman da psikolojik harp kampanyalarının bir parçası olarak düşünülmüştür.(Leonard vd.2002:8)

1990'lar sonrası başta soğuk savaşın bitmesi, Berlin Duvarının yıkılması, ABD'ye düzenlenen 9/11 terör saldırıları gibi sembolik olayların yanı sıra Çin, Hindistan ve Brezilya gibi birçok ülkenin ekonomik ve politik yükselişi, uluslararası ilişkiler sistemindeki güç dengelerini

önemli ölçüde etkilemiştir. Kimi ülkelerin ise yeni bölgesel ve küresel güç olarak ortaya çıkmasına zemin hazırlamıştır.(Gonesh vd. 2005:3)

Artık bugün klasik uluslararası ilişkiler sisteminin değiştiği, global bir ekonomik sistemin oluştuğu, yeni uluslararası aktörlerin bu sisteme eklenmesiyle birçok ulusal örgütlerin uluslararası örgütler haline geldiği anlaşılmaktadır. Ayrıca, bireylerin de uluslararası alanda etkinliğinin arttığı belirtilmektedir.(Signitzer vd.2006:437) Doğal olarak bu durumlar da kültürel ve ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yol açmaktadır.

Neo-liberal Küresel Sistemde Kamu Diplomasisi

Yeni küresel sistemin temel özelliğini oluşturan bu yeni dünya sisteminde hükümetler, daha geniş perspektifte uluslararası ya da küresel kamuoyu ile kamu diplomasi faaliyetleri yürütmek eğilimini daha fazla hissetmeye başlamışlardır. Öyle ki, “küresel iletişim ağlarının demokratik kurumlar ile market amaçlı ekonomiyi birleştirmesi, ulusal ve uluslararası politikanın birbirine yakınlaşması, dış politikaya katılımın artması, politikanın medyalaşması gibi nedenler uluslararası ilişkilerin sınırlarını ulusal hükümetlerin ötesine taşıırken, modern diplomasi anlayışını ve pratiğini de önemli ölçüde değiştirmiştir.”(Signitzer vd.2006:437)

Soğuk Savaş dönemi boyunca ABD'nin önderliğinde liberal demokrasi değerlerinin dünyaya yayılma politikası ile birlikte düşünce özgürlüğü, ifade özgürlüğü, basın özgürlüğü gibi kavramlar kamu ve onların görüşünü oluşturan kamuoyu politikalarını da önemli ölçüde geliştirmiştir. Ve beraberinde de kamu diplomasisinin bu kamularla iletişim kurulması, izlenen politikalara destek ve meşruiyet sağlanması gibi amaçlarla birlikte anılmasını sağlamıştır. Ve de bu amaçlara ulaşılmasında önemli bir araç olarak kullanılması fikrini ortaya çıkarmıştır.(Tuch 1990:5)

II. Dünya Savaşının ardından oluşan uluslararası ortam ve Soğuk Savaşın getirdiği düzen kamu diplomasisini yeniden biçimlendirmiştir. Bu gelişimle birlikte de SSCB'nin çöküşünün arkasında yatan en güçlü etkenin Amerikan ve Batı Avrupa kamu diplomasisi faaliyetleri olduğu ileri sürülmüştür.(Szondi 2009:29)

Uluslararası ilişkilerdeki gelişmeler ışığında bazı düşünürler 19. yüzyılı 'parlamentolar çağı', 20. yüzyılı 'kitleler çağı', 21. yüzyılı da 'kamuoyları çağı' olarak betimlemişlerdir.(Demir 2012:9) Sönmezoglu'na göre dış politika – kamuoyu ilişkisinin analizine yönelik çalışmalarda temel öngörü, kamununun dış politikaya ilişkin çeşitli tercihler üzerinde etkide bulunabildiği ve bulunabileceği üzerinedir.(2005:488) Demokratik rejimlerde hükümetler, partiler,

sendikalar, iş çevreleri, kamuoyuna karşı duyarlıdırlar, tutumlarını da kamuoyunun tepkisine göre belirlerler. Demokratik düzenin en karakteristik özelliği serbest bir kamuoyuna sahip olması; herkesin kamuoyunun oluşumuna hür ve eşit bir şekilde katılabilecekleri üzerine kurgulanmıştır.(Daver 1969:254)

Öyle ki, bugün kamu (public) kavramı çoğu zaman kamuoyu kavramıyla aynı anlama gelecek şekilde kullanılmaktadır. “Antik Yunan ve Roma döneminde özgür vatandaşları, Ortaçağda soyluları, 16. yüzyıldan itibaren ise hükümdar ve ona hizmet eden devlet dairelerini tanımlamak için kullanılmış, sarayla eşanlı hale gelmiştir. 17. yüzyıldan itibaren yazılı basının ortaya çıkışıyla, hem burjuva hem de hükümetler bu yeni aracı kendi amaçları doğrultusunda kullanmış, bu ikisi dışında gazetecilerin haber vermeyi hedefledikleri bir kitle (publicum) belirlemiştir. Böylece kavram devleti belirler olmaktan çıkarak bugünkü anlamıyla kullanılır olmuştur.”(Bektaş 2000:42)

Günümüzde kamuoyu dış siyasetin önemli bir aracı olarak gösterilirken, bunun en önemli nedenlerinden birini artan demokratikleşme vurgusu oluşturmuş, bir konunun kamuoyuna mal edilmesinin, o konuda kamuoyunun desteğinin sağlanmasının siyasal aktörlerin politikalarının dışarıda da kabul görme, etkili olma olanağını artıracığı belirtilmiştir.(Yavaşgel 2009:8)

Kamuoyu ile ilgili araştırmalar kamuoyu odaklarını genellikle pasif, aktif ve kamuoyu yaratıcıları olarak üç gruba ayırmıştır. Kamuoyunun oluşum sürecinde “dış politikaya hiç ilgi duymayan gruplardan dış politika sürecine ilişkin kamuoylarının oluşturulması, yansıtılması ve harekete geçirilmesinde etkin olan gruplara doğru gelişen bir süreç sonucunda kamuoyunun oluştuğu vurgulanmıştır. Bu oluşumun son aşamasını oluşturan kamuoyu yaratıcısı niteliğindeki temel odaklar; hükümet, siyasal partiler, basın ve iletişim odakları ve çıkar grupları olarak sıralanmaktadır.”(Sönmezoğlu 2005:490-4)

Ulusal kamuoyu gibi dünya kamuoyu kavramından da söz etmek gerekmektedir. (Daver 1969:257) Kamu diplomasisinin hedef kitlelerini oluşturan bu kamular, “yabancı halklar, yabancı kitleler, dünyadaki insanlar, diğer ülkelerin insanları, yabancı insanlar, yabancı vatandaşlar, ülke dışındaki genel halk, topluluklar, yabancı nüfuslar, geniş anlamıyla kamu, denizaşırı bireyler ve örgütler, ulus devlete bağlı kamular ve denizaşırı kitleler gibi farklı tanımlamalarla adlandırılmaktadır.”(Fitzpatrick 2007:96) Dolayısıyla bu çerçevede kamu diplomasisinin hedef kitlesi ağırlıklı olarak ülke dışı yabancı resmi ve sivil kesimlerden oluşmaktadır.

Kamu diplomasisi kavramının ilk tanımını yapan Tufts Üniversitesi Fletcher Hukuk ve Diploması Okulu Dekanı Edmund Gullion (1965) kamu diplomasisini, “kamuoyu davranışlarının dış politika oluşumuna ve yürütmesine etkisi ve geleneksel diplomasinin ötesinde uluslararası ilişkilerin farklı boyutlarını (diğer ülkelerdeki kamuoyunun etkilenmesi, bilginin ve fikirlerin akışı, ülkelerdeki çıkar gruplarının etkileşimi gibi) kapsaması” şeklinde tanımlamıştır.(Demir 2012:6)

1960'larda kavramın etki alanı genişlemeye başlamıştır. Bütün uygulamalarını kamu diplomasisi faaliyeti olarak niteleyecek ABD Bilgilendirme Ajansı'nın, (*USIA -United States Information Agency*) bilgilendirme ve propaganda kavramlarının olumsuz izlenimlerinden kurtulmak için '*kamu diplomasisi*' kavramına duyduğu gereksinim bu yol ayrımını net bir şekilde yaratmıştır.(Cull 2009:21) Kamu diplomasisi terimi, uzun yıllar farklı adlarla kullanılmış, açık diplomasi olarak adlandırılmış, ancak 1972 yılında akademik literatüre '*kamu diplomasisi /public diplomacy*' olarak geçmiştir.(Cull 2009:21) Bu çerçevede kamu diplomasisi kavram olarak, salt hükümetler değil hükümet dışı kurumlar, örgütler, sivil toplum örgütleri, vatandaşlar vb. aktörleri kapsayan geniş bir etkileşim alanını ifade edecek şekilde algılanmaya başlanmıştır.

Hans N. Tuch kamu diplomasisini, “hükümetlerin yabancı kamular nezdinde yürüttükleri; ülkelerin fikirleri, idealleri, kurumları, kültürleri ve politikaları üzerinde anlayış oluşturmaya çalıştıkları '*iletişim süreçleri*' olarak tanımlamıştır.”(Tuch 1990:3) Szondi ise, kamu diplomasisini yabancı kamularla iletişime geçme ve uluslararası hükümetlerin iletişimi olarak tanımlamıştır.(Szondi 2008:13) Genel olarak da, “milli menfaatlerin tanımlanması, hükümetlerin iletişim politikaları, dış politikanın yönlendirilmesi, kültürel diplomasisinin kapılarının aralanması, ülkelerin imajlarının şekillendirilmesi, algılama idaresi sanatı, fikirlerin tedavülü, doğru bilginin yayılması, milletlerarası zeminin idare edilmesi, münasebetlerin inşa edilmesi gibi unsurlarla ilişkili olduğu vurgulanmıştır.”(Demir 2012:14)

İlk uygulamalarda kamu diplomasisi, kalpleri ve zihinleri kazanmak için verilen mücadelenin adı olmuştur. Daha çok da bir tür propaganda faaliyeti olarak gazetecilerin tek yönlü, gerçeğe dayanmayan imajlar sunduğu faaliyetlere dayandırılmıştır.(Leonard vd.2002:8) Kavrama modern anlamda ilk kez değinen Gullion da kavramın erken dönemde birçok negatif çağrışımının olduğunu kabul etmiştir.(Cull 2009:19) Oluşan yaygın kanaate göre ise, kamu diplomasisinin özellikleri, ilişki ve güven oluşturmaya yönelik faaliyetlerin bileşenleri olan dinleme, savunma, kültürel diplomasi, uluslararası yayıncılık ve psikolojik savaş aktivitelerinin bütününden kaynaklanmaktadır.(Cull 2009:10)

Soğuk Savaş dönemiyle birlikte işlerlik kazandığı görülen kamu diplomasisi, Amerikan kamu diplomasisi özelinde üç dönemsel gelişim çerçevesinde değerlendirilmeye alınmaktadır. “İlk dönem 1950’li yıllarla başlayan ve neredeyse kırk yılı kapsayan bir süreçte Amerikan ve Avrupa değerleri ve kurallarının, Doğu Avrupa ve demir perde arkasındaki ülkelerin halkları üzerinde ikna amaçlı yayılma çalışmalarını kapsamaktadır. Bu süreçte ABD’nin öncülüğündeki liberal değerlerin Komünist ülkeler ve halkları üzerindeki etkisini artırmaya ve komünizmi zayıflatmaya dönük faaliyetler gerçekleşmiştir. İkinci dönem Berlin Duvarı’nın yıkılmasıyla başlayan daha az kamu diplomasisi çabası ve kaynağının kullanıldığı, dünya çapında Amerikan kamu diplomasisinin çöküşe girmesiyle sonuçlanan dönem olmuştur. Bu dönem daha sonra da değinilecek ABD’nin Irak Savaşı ve Bush dönemi politikalarını kapsayan sert gücü temel alan politikaların izlediği dönem olarak da nitelendirilmektedir. Üçüncü dönem ise ABD’ye yönelik 9/11 terörist saldırıları ile başlayan ve bugünü de kapsayan dönemdir. Bu dönem kamu diplomasisi kavramının salt hükümet alanı olmaktan çıkıp Amerikan halkının da gündemine gelmesini sağlamıştır.”(Cull 2009:22)

Bu dönemsel analiz kamu diplomasisinin gelişim sürecini açıklamaya hizmet etmektedir. Propagandatıf, sert gücün etkin olduğu dönemlerden ince gücün ön plana çıktığı, dolayısıyla kültürlerarası ilişkilerin aktif olduğu bir sürece girildiğine işaret etmektedir.

Geleneksel diplomasi ve kamu diplomasisi arasındaki temel farklardan biri kamu diplomasisi sürecine daha fazla aktörün dahil olmasıdır. Öyle ki, hükümetlerin çıkarlarının yanında çok daha farklı grupların da çıkarları söz konusu olmaktadır.(Leonard vd.2002:9) Kamu diplomasisi aktörlerinde, geleneksel olarak devlet ve hükümet boyutundan, devlet dışı sivil örgütlere doğru giden bir yön çeşitliliği olduğu anlaşılmaktadır.(Signitzer 2008:209) Szondi, günümüzde kamu diplomasi sürecinde yer alan aktörleri devlet aktörleri ile kültürel örgütler, sivil toplum kuruluşları, diasporalar vb. devlet dışı aktörler şeklinde sıralamıştır.(Szondi 2009:18)

Klasik kamu diplomasisinin tek ve en önemli kaynağı olarak gösterilen hükümet ve hükümet kurumlarının yanı sıra günümüzde, hükümet dışı örgütler ve bireyler, sivil toplum örgütleri, üniversiteler, öğrenciler, baskı grupları, lobiler, özel şirketler, medya vb. kurumlar ve örgütler kamu diplomasisinin aktörü olabilmektedirler.(Ross 2002:76) Bugün için kamu diplomasisi, özel şirketler, işadamları, sivil toplum kuruluşları, üniversiteler, sportif aktiviteler, sosyal ve kültürel kurumlar, medya ve bunlar arasında ilişkileri ve bunların yürütülmesini kapsamaktadır.(İnan 2012:65)

Değişen kamu diplomasisinin uygulamalarında, karar verme sürecinde “bilgi temelli bir yaklaşımın gerekliliği anlaşılmış, yerli ve yabancı kamuların bilgilendirilmesi hayati önem

taşıırken bu yolla hedef kamuların düşüncelerinin biçimlendirilmesine ve karar almalarına yardımcı olma hedeflenmiştir. Bu politikaları biçimlendirmek, riskleri hesaplamak ve hedef kamularla iletişim kurmanın yanı sıra bilim, teknoloji, endüstri, kültür vd. bütün ilişkide olunabilecek alanlardan faydalanma anlamına gelmektedir.”(Gonesh vd 2005:3)

Genel olarak kamu diplomasisinin öne çıkan amaçları ulusal kimliği sağlamak, dış politikadaki kısa ve uzun dönemli sorunların çözümüne katkı yapmak, politikaların gerçekleşmesine uygun ortamlar sağlamak olarak sıralanabilir. Bu bağlamda, “kamu diplomasisi tutarlı, stratejik ve düzenleyici bir tarzda uygulanmalı, tek yönlü geleneksel kitle iletişimi yerine, iki yönlü diyalogu artırmalı, özel sektör ilişkisini genişletirken kamu diplomasisi kaynaklarının etkililiğini iyileştirmeli ve kamu diplomasisine bağlı varlıkları çoğaltmalıdır.”(Peterson 2002:78)

Kamu diplomasisi aracılığıyla “başka ülkelerin hükümetleri, kamuoyları etkilenmek suretiyle yönlendirilmeye çalışılırken, amaç kamuoyunda bir etki tesis etmek suretiyle yönetici elit grup içinde zaten olumlu olan kesimlerin işini kolaylaştırmak, olumsuz tutum geliştirmiş olanların ise bu etkisini ortadan kaldırmak amaçlanmaktadır.”(Özkan vd. 2012:13) Kamu diplomasisinin, bir ülkenin başlıca şu amaçlarına ulaşmasında katkıda bulunacağı belirtilmiştir:(Leonard vd.2002:10)

- . İnsanların birbirleriyle olan yakınlıklarını artırır, zihindeki imajları günceller, yanlış anlaşılmaları düzeltme fırsatı yaratır.
- İnsanların birbirine ilişkin beğenilerini artırır, olumlu algılar oluşturmaya yardımcı olur.
- İnsanlar arası bağlantılar kurulmasını sağlar. Eğitim, değişim programları, bilimsel işbirlikler, turizm maksatlı geziler, uzaktan eğitimler, ürün ve malların tüketimi ve değerlerin anlaşılmasını, insanlar arası yakınlığı artırır.
- İnsanları etkiler. Böylece şirket yatırımlarından, turizme değin yürütülen politikalar konusunda yabancı kamuların desteğinin alınması ve partner haline getirilmelerine kadar ülkenin dış politika amaçlarına ulaşmasında kolaylıklar sağlar.

İnan da kamu diplomasisinin hedeflerini diğer ülkelerin ihtiyaçlarını, kültürlerini, insanlarını anlamak, bakış açılarını paylaşmak, yanlış algılamaları düzeltmek, ortak paydalar bulmak olarak belirtmiştir.(İnan 2012:65) Tüm bu çerçeveden hareketle Cull, kamu diplomasisinin altı önemli bileşenini saymaktadır. Bunlar; “*dinleme, savunma, kültürel diplomasi, değişim programları, uluslararası yayıncılık ve psikolojik savaşır.*”(Cull 2009:10)

Genel olarak bakıldığında, kamu diplomasisinin uygulama kanalları ve teknikleri arasında uluslararası yayıncılık, bilimsel ve kültürel öğrenci değişim programları, burslar, sanatçıların

ve entelektüellerin konferanslara, festivallere ya da sergilere katılması, ticari işbirlikler, ortak derneklerin kurulması, lisan öğrenimi ve kültürel merkezlerin kurulması yer almaktadır.(Demir 2012:6)

Kamu diplomasisine yönelik çalışmalar daha çok değişim programları olarak algılanmaktadır. Kültürel diplomasi alanına dahil edilen bu değişim programları farklı hedef kitlelere stratejik iletişim yöntemleri olarak da uygulanabilmektedir. Gözlemlendiği üzere, kamu diplomasisi faaliyetlerinde en yaygın kullanılan araçlar kitap, dergi vb. yayınlar, film, sinema, televizyon, radyo programları, yayımlar, kültür-sanat (sergi, konser, tiyatro, gösteri, show vb.) faaliyetleri ve ticari fuarlar gibi iletişim aktiviteleridir. Ayrıca şu da var ki, tüm bu sayılanların yanı sıra, ticaret, ihracat ve turizm de hükümetlerin kamu diplomasisi politikalarının içerisine dahil edilmektedir.

Kamu diplomasisi, kavram olarak ortaya çıkışından bu yana özellikle “dış kamular nezdinde ülkelerin değerleri, gelenekleri, kurumları, dış politikaları ile ilgili anlayış ve sempati yaratmayı amaçlayan faaliyetler olarak ön plana çıkmıştır.”(Tuch 1990:8) Kamu diplomasisi, “içerideki medyayı ve halkı bilgilendirmeyi, etkilemeyi öncelikli olarak amaç edinmiş iletişim aktivitelerini kapsayan kamusal işlerin (public affairs) aksine diğer ülkelerin vatandaşları, kanaat önderleri, medya ve basın mensuplarıyla etkileşimini kapsamaktadır.”(Nakamura vd 2009:2)

Tuch’a göre, “yabancı kitlelere yönelik kamu diplomasisi ile iç hedef kitlelere yönelik kamu işleri sadece hedef kitleler bağlamında değil; konsept, niyet, izleyici ya da yöntem olarak da farklıdır.”(Tuch 1990:8) Ancak bu görüşe rağmen, “kamu diplomasisinin iç kamulara yönelik iki yolla ilişkisi olduğu belirtilmektedir. Bunlardan ilki iç kamunun dış politikanın oluşturulma sürecine katkısı diğeri ise dış politika ve diplomasi amaçlarının iç kamuya anlatılmasıdır.”(Szondi 2009:7) Bir konunun kamuoyuna mal edilmesi, kamuoyunun desteğinin sağlanması, dışarıda da kabul görme ve etkili olma olanağını artırır. Dolayısıyla, iç kamulara yönelik yürütülen kamu diplomasisi çalışmaları sadece iç değil, dış kamu diplomasisi faaliyetleriyle ilişkili görülmektedir.(Yavaşgel 2009:8)

21. yüzyıl kamu diplomasisinin diğeri bir özeliğinin ülkeler için hedef kamuların genişlemesi olduğunu ifade eden Szondi, dış politika konularında iç kamuların desteğinin de önemli bir unsur haline geldiğini vurgulayarak, iç ve dış politik konuların birleşmesini ve birbirine geçmesini ifade eden ‘*intermestic*’ kavramına dikkat çekmiştir.(Szondi 2009 304) Günümüzde dış siyaseti iç siyasetten ayrı ele almak olası görülmezken, dış siyasette iç siyasetin

yansımalarının olduğu, bunların birbirine bağlı, birbirini etkileyen etkinlik sahaları olduğu vurgulanmıştır.(Yavaşgel 2009:8)

İnce Güç Kaynağı Niteliğinde Kamu Diplomasisi

Güç kavramı uluslararası politikada tartışmasız sıkça başvurulan en açıklayıcı kavramlardandır. Uluslararası ilişkilerde ana yaklaşımlara değinirken gerçekçi akımın dayandığı temel ilkenin uluslararası politikanın bir güç ve çıkar mücadelesi olduğu, güçlü tarafın oyunun galip tarafın oyu olarak kabul edildiği vurgulanmıştır.(Yavaşgel/kamudiplomasisi.org/15.10.2018)

Genellikle yüzeysel bir şekilde realist yaklaşımla özdeşleştirilen güç kavramına aslında, "İdealizm, Marksizm ve Feminizm gibi diğer yaklaşımlar da analizlerinde merkezi bir yer vermişler, ancak tanımlarında kaba kuvvet yerine fikirlere, kültüre ya da kurumsal bağlamlara yaptıkları vurgu nedeniyle realizmden farklılaşmışlardır."(Özdemir 2012:114)

Güç olgusu askeri olan ve olmayan ögeler olarak da ikiye ayrılmıştır.(Sönmezoğlu 2005:14) Holsti'ye göre güç, "bir ülkenin elindeki olanak ve yetenekleri ödül, ceza, ikna ve zorlama gibi çeşitli stratejiler yoluyla kullanarak karşı tarafın davranışlarını kendi çıkarları doğrultusunda etkileme ve yönlendirme kapasitesi"dir.(Özdemir 2012:116) Frankel'e göre ise, "güç maddi ve maddi olmayan unsurlardan meydana gelmektedir. Gücün sadece askeri unsurlarla düşünülmesi yanıltıcı olabilmektedir."(Arı 1999:45) Gücün yalnızca şiddete ya da zorlamaya dayalı bir kavram olmadığını vurgulamak amacıyla Morgenthau, "askeri güçle siyasal güç arasında bir ayırım yaparak siyasal gücü, insanın diğer insanların düşünce ve davranışları üzerindeki kontrolü olarak tanımlamış ve onun psikolojik bir ilişki türü olduğunu belirtmiştir. Gücü yansıtan, psikolojik ilişkide taraflardan birinin diğerinin isteklerini yerine getirmesini sağlayan unsurları; fayda beklentisi, dezavantaj (zarar) korkusu, kişi ya da kuruma duyulan saygı ya da sevgi olarak sıralamıştır."(Özdemir 2012:118)

Hiç şüphesiz kamu diplomasisi güvene gereksinim duyar. Sosyal etki yönteminde, "insanların inançlarının ve davranışlarının değiştirilmesinde zorlayıcı teknik ve yöntemler ya da manipülasyon yerine insan doğasını dikkate alan rıza, bağlılık, yardımlaşma yoluyla inançların ve davranışların değiştirilmesi amaçlanmaktadır. Bu yöntemler izleyicilerin önyargılarına ve duygularına seslenen propaganda taktikleri olabileceği gibi, demokratik sisteme uygun tartışma, görüşme, müzakere, söylev gibi yöntemler de olabilmektedir. İnsan doğasına dayanan sosyal etki aynı zamanla yumuşak güç anlamına da gelmektedir."(Pratkanis 2009:118)

Çağdaş anlamda kamu diplomasisi “akıl ve irade için mücadele etmekten, akli ve kalpleri kazanmaya, bireyleri ve grupları anlamaya, etkilemeye dönük ince güce dayanan bir konsepte evrilmiştir.”(Amstrong 2009:64) Nye, “enformasyon çağının sonucu olarak teknolojinin hayatın her alanına girmesi ve toplumsal ilişkileri yeniden tanımlamasıyla, gücün de farklı bir boyuta girdiğini savunmaktadır. Sarmaşık gibi yaşamın her alanına nüfuz eden internet ağları, hızlandırılmış ulaşım, multimedya özellikli cep telefonları, başta klonlama olmak üzere genetik gelişmeler, nanoteknolojinin uygulandığı saldırı cihazları, casus uçaklar vb. bütün bu teknolojik gelişmeler savaşları da özelleştirmiş, bunun da dünya politikasında dramatik bir değişimi temsil ettiği vurgulanmıştır.”(Güzer/www.ekopolitik.org/2 Mayıs 2014)

Kamu diplomasisinin kaçınılmaz olarak güçle ilişkili olduğunu vurgulayan Snow’a göre Joseph S. Nye’nin ‘*İnce Güç*’ kavramı üzerine yaptığı araştırmalar bu alanın önde gelen çalışmaları arasındadır. Nye, “gücü istenen sonuçlara varabilmek için başkasına ya da başkalarının davranışlarına nüfuz edebilme yetisi olarak tanımlarken, ‘*ince gücü*’ ise temel olarak *kültür, değerler, ideoloji gibi soyut ve dolaylı etki yaratan unsurlara* dayandırmaktadır.”(Snow 2009:3) İlk kez 1990 yılında yayımlanan ve Amerika’nın düşüşte olduğu hakkındaki yaygın görüşü tartışan Nye, bu kavrama *Bound to Lead* adlı kitabında ve 1991 yılında yazdığı ‘zafer’ duygusuna karşı Amerika’yı uyarma gereksinimi duyduğu *Amerikan Gücünün Paradoksu* adlı yapıtında değinmiştir.(Demir 2011:2)

Nye’a göre, “ince güç çekici bir kimlik taşıyan kültür, siyasi değerler, kurumlar, ahlaki temelli, meşruiyete dayalı politikalar üzerinde yükselen bir cazibe merkezi oluşturmakla mümkün olabilecektir. Bu nedenle realist güç anlayışında zorlama yeteneği ön plana çıkarırken, ince gücün kullanılabilmesi için gerekli unsurlar çekicilik ve prestij yaratmaktır.”(Nye 2005:11)

Sert (hard) güç konusunda belli bir mutabakatın olduğunu belirten Nye, askeri güç ve ekonomik gücün diğerlerinin tutumunu değiştirmek için sıklıkla kullanıldığını ifade etmiştir. Nye’e göre sert güç, “kandırma ve tehdide dayanırken bunlara başvurmadan da sonuçlara ulaşmak mümkündür. Bu da gücün ikinci bir yüzüyle mümkündür. Bir ülke dünya politikasında istediği sonuçlara diğerlerini kendi değerlerine hayran bırakarak, onlara model olarak, refah ve şeffaflık düzeyine ulaşma noktasında onlarda arzu yaratarak da ulaşabilmektedir. Bu anlamda ince güç, istenilen sonuçların diğerleri tarafından da istenilmesini sağlamak ve diğerlerinin tercihlerini belirleyebilme yeteneğidir.”(Nye 2005:6)

Nye bu görüşlerini daha sonra yazdığı *Soft Power: The Means to Success in World Politics (İnce Güç: Dünya Siyasetinde Başarının Yolu)* adlı yapıtında genişletmiş ve ABD’nin kendisinden çok daha zayıf olan Vietnam karşısında uğradığı bozgunu ve 9/11 saldırısını

önleyebilme konusundaki başarısızlığını buna örnek göstermiştir. “Amerikan dış politikasının yeniden tanımlanması tartışmalarına özeleştirel bir bakışla yaklaşan yazar, yeni muhafazakar bir yapının ağırlıkta olduğu Cumhuriyetçi Bush yönetiminin ‘ince güç’ kavramının uluslararası istikrarın oluşturulmasında oynadığı rolü anlayamadığı, salt askeri ya da materyal güce dayanma eğiliminin yarattığı aşırı özgüven sonucu oluşan anti-Amerikan duyguların ve Amerikan değerlerine saldırıların önlenemesinin yolunun Amerikan yönetiminin ince güç olgusuna eğilmesinden geçtiğini vurgulamıştır.”(Güzer/www.ekopolitik.org/2014)

İnce güç yaklaşımına göre “kamu diplomasisi, zorlamaya karşılık cazibe yoluyla Amerikan çıkarlarını geliştirme aracı olarak görülürken ince güç ise ülkenin kültürü, politik idealleri ve değerleri üzerinde beğeni oluşturarak bunların savunulmasını sağlamak olarak ifade edilmiştir.”(Pratkanis 2009:111) Cull’a göre de, “Soğuk Savaş sonunda bir aktörün uluslararası ortamda istediğini alma kabiliyeti, askeri ve ekonomik gücünden ziyade kültürünün çekiciliğine dayanmaktadır. ‘İnce Güç’ olarak ifade edilen bu olgu kamu diplomasisinin de önemli bir özelliğidir.”(Demir 2012:3)

Bugün ince güç, günlük demokratik politikanın esası olarak görülmektedir. İnce güç salt ikna ve tartışmayla insanları yönlendirmek değil, onları ikna etmeyi de gerektirir. Hem sert güç hem de ince güç diğerlerinin davranışlarını etkileyerek amaçlara ulaşma kabiliyetini ifade etmektedir. Aralarındaki fark birinin emir ve zor gücüne dayanması, diğerinin ise ikna ve işbirliğine dayanması olarak belirtilmiştir.(Nye 2005:7) Öyle ki artık, “bilginin ince güç aracılığıyla verilmesinin sert güçten daha etkili sonuçlar yaratmakta olduğu anlaşılmıştır. Bu nedenle uluslararası politikada etkin güç kullanımının, hem daha düşük maliyetli ve daha kalıcı sonuçlar doğurabilen hem de aynı zamanda meşruiyet ve rıza unsuru içeren ince güç yöntemleriyle sağlanabileceği vurgulanmıştır.”(Özdemir 2012:140)

Devletlerin ince güç avantajının “kültür ve fikirlerinin egemen küresel normlarla eşleşmesi, bir ulusun küresel haber medyasında konuların nasıl çerçeveleneceğini etkileyebileceği çeşitli iletişim kanallarına sahip olması ve bir devletin inanılabilirliğinin iç ve uluslararası davranış tarzlarıyla güçlendirilmesiyle belirleneceği belirtilmiştir.”(Snow 2009:3)

Dış kamuların gündemini belirleyebilme yeteneği olarak da ifade edilen ince güç, hükümetlerin kontrol ettiği alanın daha ötesine uzanarak kitap, CD, film, televizyon programları, markalar, tüketim ürünleri, ulusal örgütler, organizasyonlar vb. unsurlara dayanmaktadır.(Leonard 2000:4) İnce güç yaklaşımına göre, “Amerikan kamu diplomasisinin kullandığı bazı araçlar broşürler, radyolar, değişim programları, yurtdışındaki okullar, üniversiteler, Amerikan çalışmaları ve programları, bu programlara yönelik burslardır.

ABD'nin ince gücünün dayandığı bazı ögelerin başında popüler kültür, pop müziği, Hollywood yapımları, dev global şirketler, iPod'ler, akademik alanda başarı hikayeleriyle dolu gözde üniversiteler, uluslararası siyasetin analitik gözlemlerle kurgulandığı stratejik düşünce kuruluşları gelmektedir. İnce güç kullanımının ön plana çıktığı bu faaliyetlerde amaç uzun dönemli ilişkiler kurmak ve anlayış oluşturmaktır.”(Pratkanis 2009:111)

“Askeri ve ekonomik güç tek başına akılları ve kalpleri kazanamayacağı için kamu diplomasisi akıllı güç için bir gerekliliktir, bu nedenle kamu diplomasisi anlayışının ince güce dayanan güven, özeleştirici ve sivil toplum unsurlarını kapsamaması gerekmektedir.”(Nye 2005:108) Güç kavramının askeri ve ekonomik tarafının yanı sıra ince güç unsurlarını da taşıdığını ifade eden Nye, bu ikisinin bileşkesiyle ‘akıllı güç’ (smart power) denilen yeni bir güç kategorisine geçilebileceğini belirtmiştir. (Nye 2005:32) ABD'nin Soğuk Savaş boyunca bu türü kullandığını belirten Nye, 9/11 olayına gelinen süreçte ise bu gücü tam anlamıyla başarıya ulaştıramadığına değinmiştir. Uluslararası politikada ince güç ülkelerin çoğunlukla değerleri ve kültürlerinin bileşenlerinin bir sonucu olarak değer yaratabilmektedir.

Sonuç

Soğuk Savaş sonrası uluslararası politikaya eklenen “iki temel faktörden birinin iç ve dış politikalar arasındaki ayrımın kalkması ve bir alanda verilen kararların doğrudan diğer alanlarda da hissedilir olduğudur. Diğer faktör ise askeri ve siyasal yöntemlerin uluslararası ilişkilerde geçerliliğini yitirmesi ve daha çok ikincil güç kaynakları denilen kültür, diplomasi, sosyal ilişkiler, ticari yatırımlar, vb. ince güç unsurlarının sert güç denilen askeri güç unsurlarının önüne geçmesi olarak belirtilmiştir.”(Efegil 2012:161-2)

Bugün kamu diplomasisinin hükümetler için bir zorunluluk haline gelmesinde üç faktörün önem taşıdığı öne sürülmektedir. Öncelikle üzerinde durulan, “hükümetlerin 21. yüzyılda dış politika sorunları karşısında tek başlarına çözümler üretemez hale gelmeleridir. Bu süreçte hükümetlerin yanı sıra gerek ulusal gerekse uluslararası alanda sivil toplumun etkinliği artmış, sivil toplum örgütleri baskı grupları olarak hükümetler ve diğer kurumlar nezdinde lobi faaliyetleriyle bir baskı unsuruna dönüşmüşlerdir. İkincisi, vatandaşlar tarafından hükümetlerden daha fazla hesap verebilirlik ve şeffaflık taleplerinin artması olmuştur. Üçüncüsü ise dış politikanın ve iç politikanın birbiri içine geçmesi, dış politika kararlarının çoğunlukla iç politika ve iç kamunun onayının da alınmasıyla karara bağlanması olmuştur.”(Gonesh vd. 2005:6) Sonuç olarak, kamu diplomasisi tartışmasız ince gücün en önemli araçlarından biri olarak kabul edilmeye başlanmıştır.

Başvuru Kaynakları

- Amstrong, C. M. (2009). "Operationalizing Public Diplomacy." Handbook of Public Diplomacy. Ed. Nancy Snow. Philip M. Taylor. New York. Routledge.
- Arı, T. (2009). Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika. İstanbul. MKM Yayıncılık.
- (1999). Uluslararası İlişkiler ve Dış Politika. İstanbul. Alfa Yayınları.
- Bauman, Z. (2010). Küreselleşme (Toplumsal Sonuçları). İstanbul. Ayrıntı Yayınları.
- Bektaş, A. (2002). Siyasal Propaganda. İstanbul. Bağlam Yayınları.
- Cull, N. J. (2009). Public Diplomacy: Lessons from the past. Los Angeles. Figueroa Press.
- Curtin, P. A. vd.. (2007). International Public Relations: Negotiating Culture. Identity and Power. California. Publications.
- Cutlip, S. M. vd. (2000). Effective Public Relations. New Jersey: Prentice Hall.
- Daver, B. (1969). Siyaset ve Rejimler. Ankara. Doğan Yayınevi.
- Demir, V. (2011). "Public Diplomacy And The Contributions Turkey Has Mad in the Relationships Among Its'Neighboring Countries". İstanbul. Kamu Diplomasi Enstitüsü.
- Demir, V. (2012). Kamu Diplomasisi ve Yumuşak Güç. İstanbul. Beta Yayınları. Stratejisi. Konya. KTO Yönetici Eğitim Merkezi Yayınları.
- Efegil, E. (2011). "Türk Dış Politikası ve Kamu Diplomasisi". İstanbul. Kamu Diplomasi Enstitüsü.
- Fitzpatrick, K. R.. (2011). U. S. Public Diplomacy In a Post-9/11 World: From Messaging to Mutuality. Figueroa Press.
- (2007). Advancing the New Public Diplomacy-A Public Relation Perspective. Netherlands. De Paul University.
- Gilboa, E. (2008). "Searching for a Theory of Public Diplomacy". The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science . 616.
- Gonesh, A. vd.. (2005). Public Diplomacy: Improving Practice. Netherlands Institute of International Relations. Clingendael.
- Güzer O. C. "Uluslararası Siyasette Başarının Sırrı: 'Yumuşak Güç"
<http://www.ekopolitik.org>. 24 Mayıs 2018
- Gunaratne, S. A.. (2005). Public Diplomacy. Global Communication and World Order: An Analysis Based on Theory of Living Systems. SAGE.
- İnan E. (2012). "Kamu Diplomasisi ve Halkla ilişkiler Eksenini". "Kamu Diplomasisi. İstanbul. Tasam Yayınları.
- Kürkçüoğlu, Ö. (2004). "The Adoption and Use of Permanent Diplomacy". Ottoman Diplomacy: Conventional or Unconventional. A. Nuri Yurdusev (ed.). New York. Palgrave Macmillan.
- Leonard, M. (2002). Public Diplomacy. London. Foreign Policy Center.
- Nakamura, K.H. and Weed, W. C. (2009). "U.S Public Diplomacy: Background and Current Issues", *Analyst in Foreign Policy Legislation*, December 18
- Nye, J. S. (2005). Yumuşak Güç. Ankara. Elips Kitap.
- Özkan, A. (2012). "Türkiye'nin Kalkınma Yardımlarında Kamu Diplomasisi Perspektifi". İstanbul. Kamu Diplomasi Enstitüsü.
- Peterson, P. G.. (2008). "Public Diplomacy and the War on Terrorism". Foreign Affairs. Vol. 81. No: 5. 2002
- Pratkanis A. (2009). "Public Diplomacy in International Conflicts- A Social Influence Analysis". Handbook of Public Diplomacy. Ed. Nancy Snow & Philip M. Taylor. Routledge.

- Ritzer, G. (2011). Küresel Dünya. İstanbul. Ayrıntı Yayınları.
- Signitzer, B. & Wamsler, C. (2006). "Public Diplomacy: A Specific Governmental Public Relation Function". Carl H. Botan & Vincent Hazleton. (Eds.) Lawrence Erlbaum Associates.
- Signitzer, B. (2008). "Public Relations and Public Diplomacy: Some Conceptual Explorations". Netherlands. Public Relations Research.
- Snow, N. (2009). "Rethinking Public Diplomacy". Handbook of Public Diplomacy. Ed. Nancy Snow. Philip M. Taylor. NY. Routledge.
- Sönmezoğlu, F. (2004). "Kurtuluş Savaşı Diplomasisi". Türk Dış Politikası. Ed. Faruk Sönmezoğlu. İstanbul. Der Yayınları.
- Szondi, G. (2008). Public Diplomacy and Nation Branding. Clingendael. Nederland Institute of International Relations.
- (2009). "Central and Eastern European Public Diplomacy". Handbook of Public Diplomacy. Ed. Nancy Snow & Philip M. Taylor. Routledge.
- Tuch, H. N. (1990). Communicating ith the World: U.S. Public Diplomacy Overseas. St. Martin's Press Inc.
- Tuncer, H. ve Tuncer H. (1997). Osmanlı Diplomasisi ve Sefaretnameler. Ankara. Ümit Yayıncılık.
- Tuncer, H. (2005). Eski ve Yeni Diploması. Ankara. Ümit Yayıncılık.
- Yavaşgel, E. (2012). "Saygınlık Siyaseti: İletişim ve Dış Siyasa İlişiselliği". İstanbul. Kamu Diplomasisi Enstitüsü.
- Zaharna, R. (2009). "Mapping out a Spectrum of Public Diplomacy Initiatives- Information and Relational Communication Frameworks". Handbook of Public Diplomacy. Ed. Nancy Snow and Philip M. Taylor. New York. Routledge.
- Zaharna, R. (2010). Battles to Bridges. New York. Palgrave Macmillan.